

Imprimat legal.

18. MAI. 1927.

CIMBORA

6.
ÉVF.
V.—1.
MEGJELE-
NIK HAVONTA
3-SZOR MINDEN
HÓ 1, 10 ÉS 20-ÁN

FŐSZE-
RKEK.

BENEDEK

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓD-
ÁLLAMOK EGYETLEN
MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI
GYERMEK
LAP-
JA

Cluj

Viruló májusfa,
Szép tavasz mosolya,
Istenke küld.

Napsugár melegét :
Éltető szép reményt,
Hozd el nekünk.

40
Biblioteca Universităţii din Cluj

2 péld.

13
SZÁM

Erdélyi földben

— A „Pacsirtaszó” című könyvből. —

Irta: Finta Gerő.

Életem gyökerét
Ott keresd,
Ott táplálja most is
A falusi föld,
Hol vidám gyermek voltam
Sok évvel ezelőtt!

Apámnak gyepes udvarán
S a kertben,
Hová kis bántalmaktól
Menekültem. —
Mélyen a földbe gyökereimet
Ottan küldtem!

A lombom bármilyen
Messzi is nő,
Az élet belém onnan tör elő.
— Az a föld táplál engem,
Amely apám álmának
Puha pihentető.

Oh, áldott az akarat,
Ki létre hívott
És erdélyi földbe plántált
Kicsiny vadócot — engem,
S belém oltá a nemes fa vágját:
Zamatos gyümölcessel terhesedni! ...

— Életem gyökerét
Ott keresi,
Ott táplálja most is
A falusi föld,
Hol vidám gyermek voltam
Sok évvel ezelőtt!

(Székelyudvarhely.)

Elloptam Elek nagyapó könyvét*

Ezelőtt vagy öt esztendővel történt s igaz volt, amit most elmesélek. Ez pedig magamfajta ujságíróembernél nem kiesi beszéd. Igaz volt, igaz ma is, s hogy mégis elmesélem, annak egyedüli oka — akár hiszitek, akár nem — Elek nagyapó, akihez nem illik más, csak igaz beszéd. De egyébként is: a történet hőse is Elek nagyapó. Tudom most erősen gondolkozok, hogy melyik is lehet élete reneteg megörökítésre méltó emléke közül az, amelyik éppen az én tollamra kívánczik. Nem találja, ki, de nem is találhatja, mert nem testileg, hanem lelkileg játszotta a főszerepet ebben a történetben. Az egyik könyve körül fordul meg a dolog, Elek nagyapó pedig a könyveit a lelkéből írja, utnak ereszti s honnan is tudja, hogy

itt, vagy ott, ebben a nagy városban, vagy abban a kis faluban milyen nagy dolgok fordulnak meg könyve: lelke egy darabja körül. Hát ezek közül mesélek én el egyet.

Amint mondtam, ezelőtt vagy öt esztendővel történt, hogy kimondhatatlan nagy hálát éreztem Elek nagyapó iránt. Akkorát, hogy elimádkozni már nem lehetett. Cselekedni kellett valami szépet, ami méltó legyen a hála nagyságához. Ennek is története van. Akkor hagytam magam mögött a gimnáziumot s mit tagadjam: én is éreztem magamban valamit, hát irni próbáltam. Nem csak úgy, az asztalfióknak, hanem másoknak is, ujságokba, hogy sokan olvassák. Reszkettem, mint szélben a popioma levele, amikor két verset borítékba csomagoltam s elküldtem Elek nagyapó címére. A versek Mikesről szólottak s azt irtam

Ezt a kedves történetet írja az Elek nagyapó tiszteletére a kolozsvári Székely Társaság által rendezett ünnepségen olvasta fel.

a kisérő levélben, hogy: Kedves Elek bátyám, (nem tudtam akkor még, hogy bizvást nagyapóm is lehetne!) ha használhatja, tegye ki őket a Cimborába. Vagy két hétig ezután nagyobb izgalmakat állottam ki, mint a központi hatalmak nagyvezérkara, amikor megizenték a világháborút. A harmadik héten, aztán megérkezett a Cimborá. Félve kukucskáltam a lapjai közé: — Jaj, vajjon benne van?

— Hát persze, hogy benne van, — düllesztetem ki mindjárt a mellemet. — Nagyszerű vers ez, alighanem világirodalmi érték.

Csakugyan benne volt s az én önérzetem akkora nőtt, hogy felért a páter Gvardian homlokáig, aki szintén irogatott verseket. Hanem ez még mind semmi: másnap levelet kaptam Elek nagyapótól (ma is őrzöm) s a levél címzése ez volt:

Kacsó Sándor
író urnak

Megnéztem jól:

— Vajjon nem bíró, községi bíró urnak? De nem, világosan olvasható volt: író vagyok, vagy ha tetszik: kollégája Elek nagyapónak. Nem is kellene bevallanom, hogy a levelet, — címzésével szembeöltő elhelyezésben, — hetekig következetesen ott felejtettem az asztalon, különösen, ha vendégek jöttek, amiért elégszer is kikaptam édesanyámtól:

— Iliába rendezek szüntelen utánad, — korszolt.

Magam nem felejttem semmit, de nagyon éreztem az író keserű sorsát.

— Lám, tulajdon édesanyja sem érti meg, hogy milyen büszke lehetne a fiára.

A keserűség azonban hamar belefulladt a büszkeségbe s a hálába: mert ugyebár kitalálhatta már mindenki, hogy miért lehettem olyan nagyon hálás Elek nagyapónak? Rengeteget törtem a fejemet, hogy azt a hálát, hogyan lehetne szép cselekedettel megörökíteni. Száz ötletem is akadt, de a megvalósításhoz kevés volt az erőm. Végre a jószerencse segített rajtam.

Volt egy gonoszka fiacskája a jegyzőnknek. Alig járta ki még az első elemi osztályt, de az esze már úgy váltott, mint a jól faggyuzott motolla. Vége-hossza nem volt a csintalan cselekedeteknek, amit kitalált s rengeteg bajt s háboruszkodást idézett elő a szomszédok között. Egyszer, jól emlékszem, megparancsolta az édesanyja, hogy őrizze jól a libákat, le ne rágják a veteményes kertet. De eltekergett a kis gonosz s a jegyzőné asszony alig-alig tudta megmenteni féltett fejesalátáit, amikor, szerencsére, hamarabb hazatért, mint ahogyan előre számította. Természetesen, jól kikapott a tekerő, de ahelyett, hogy bo-

csánatot kért volna, mint ahogy jógyermek szoktak, furcsa bosszút forralt a libák ellen. A legközelebbi alkalommal, amikor senki sem volt otthon, fűzfavesszőből apró darabokat faragott, megtömte velük a zsebeit, aztán végrehajtotta a bosszút. Bészoritotta a libákat a sütőházba, egyenkint a térd közé fogta őket, akkor aztán előszedte a fapálcikákat, s mindegyiknek kipeckelte a száját. Ez azonban még nem volt elég a kis gonosznak. Kiengedte a szerencsétlen, kitért száju szárnyasokat s maga terelte be őket a veteményes kertbe.

— Nesztek, egyetek salátát.

Kapkodtak a libák a friss zöldség után, aztán a földhöz verték a fejüket meg a szárnyukat, s kettő bele is pusztult estére a nagy, de hiábavaló igyekezetbe.

Nagy baj lett a dologból. A jegyzőné sirt, a jegyző pedig olyan piros volt, mint a leggyönyörűbb kakaspulyka, amikor meglátogattam.

— Az Istenre kérek, találj ki valamit, hogy jobb erkölcsökre szoktassuk ezt a gyermeket. Hisz te író vagy, — nyomta meg a szót.

Ez az egyenes hivatkozás az írói becsületre ment. Minden erőmet összeszedtem.

— Várj csak, — mondtam, — a gyermek eleveneszi, ugyebár?

— Láthatod! Bár ne volna ilyen eleveneszi.

Nana! Az sohase kár — csendesítettem, — mert ebbe ültetjük el a mentő ötletet.

— Hogy, hogy?

— Elfoglaljuk valamivel az eszét. Valami szép s jó dologgal. Valami szép olvasnivalóval.

— Nem ül az a könyv mellett!

— Nem, ha akármilyent adsz neki. De bizd csak reám, olyant hozok neki, hogy leköti.

Né szaporítsam tovább a szót. Másnap bementem Marosvásárhelyre s megvettem Benedek Eleknek „A Magyar Mese- és Mondavilág” című könyvét.

— Igen jó ötlet! — ismertem el saját magamnak. Mert én még az iskolában megtanulhattam, hogy ki volt Csaba királyfi, a vashomloku Detre vezér, s hogy mi is a Hadak útja, de ezek a mai gyermekek csak magánszorgalomból ismernetik meg a csodálatos magyar mondavilágot. A hálalán, megtalálta a cselekvési lehetőséget s az előlöt érzett büszkeségemben nem is egy példányban hanem kettőben vásároltam meg a könyvet.

— Legyen meg a kicsi hugomnak is, aki csak ugy reászorul, mint akármelyik más székely apróság.

Becsületemre ismerheti el akárki, hogy a vállalkozásom sikerült. A jegyző csintalan fia úgy megszerette a könyvet, hogy állandóan benne lakott s ha más nem akadt, az egykor megkínzott libáknak olvasgatott föl belőle nagy igyekezettel.

De erősen megszerette a kicsi hugom is, mert olvasni nem igen tudott, nekem kellett megmagyarázgatnom a képek értelmét, ha mindegyre utánam hozta a kertbe.

— Bátyóka! Erről a csicsés képről nem mods mesét?

Ebből a nagy szeretetből keletkezett aztán a baj, amit — szégyenlem bevallani — csak úgy tudtam megoldani, hogy **elloptam** Elek nagy apó könyvét. Csuf bűn a lopás, tudom, s hogy megkapjam a felmentést, büségesen mondom el a bűnbeesés történetét.

Hogy esett, hogy nem, egy napon a kedves könyv, kicsi hugom büszkesége, eltűnt. Megkerestük mindenütt: ágyban, ágy alatt, szekrényben, szekrény tetején, de csak nem került elő. Kicsi hugom, szegényke, úgy sirt, hogy azt hittem, mindjárt megszakad a szíve. Magam is meg sajnáltam, de anyám is erősen biztatott:

— Ha könyvet hoztál neki, most vigasztald meg s keríts másikat.

Adtam is a kezébe mindenféle könyvet, de zokogva taszította el magától.

— Nem kell! Ez nem az.

Mit tegyek? Ilyen könyv mégcsak egy van a faluban, a jegyző fiác. Azt kell megszereznem, legalább kölcsön. El is indultam menten utána.

A fiut ott kaptam a kertben. Hason feküdt, előtte volt a könyv s úgy olvasott, hogy alig akart észrevenni.

— Szervusz, öcskös! Nem jössz nálunk? — kerülgettem.

— Nem én!

— Hát mér?

— Dógom van.

— Mi dógod, ugyanbiza?

— Jódógom, — vágta ki s visszabujt a könyvbe.

— Hát azt a könyvet nem adnád egy kicsit nekünk, — próbálkoztam más oldalról.

— Nem én!

— Akkor se, ha én kérem?

— Cigány adta s visszakéri — pityeredett el.

— Na, ne félj, — vonultam vissza. — Nem akarom én visszavenni, hanem itt van négy lej, hozzál nekem gyufát s ami megmarad, végy cukrot vele.

Ez hatásos volt. A gyermek felugrott, tartotta a markát, s mialatt kiszámoltam neki a négy lejt, szinte-szinte reszketett a kezem.

— Jaj, csak észébe ne jusson a könyvét is magával vinni!

Nem vitte el. Elnyargalt a pénzzel, mint a szilaj csikó, magam pedig a rossz lelkiismeret félnétségével csuszattam zsebembe a könyvet.

Néhány perc múlva elcsittult nálunk a sírás . . .

A gyufáért a kapuba mentem, nehogy a gyermek bevetődjék valahogy s ráismerjen a könyvére. Utána se gondolhattam azonban jóformán, hogy miképpen fogom megoldani ezt a bonyodalmat, amikor a jegyzőék kertjéből harsant föl a gyermek sírás. De milyen sírás volt! Szinte bölgés, erős, öntudatos és vádló. Összeszorult a szívem s nagyokat nyeltem.

— Itt már csak az egyenesség segíthet.

Átszaladtam a jegyzőhöz s szégyenkezve meséltem el az esetet. Közben a gyermek bögött, ahogy a torkán kifért. A jegyző jóízű ember volt, a vállamra csapott.

— Át kellene adjalak a csendőröknek, mert a lopás hivatalból üldözendő cselekmény. — kacagott.

Másnap újból útaztam Vásárhelyre, hogy megszerezsem a könyvet. Napok múltán azonban az elveszett is megkerült: az egyik napszámosszonyunk vitte el iskolás gyermekének. A szégyenkezésem is elmúlt, sőt örvendtem már, hogy eggyel több gyermek olvashat Csaba királyfi csodálatos mondájáról.

A hálám pedig, amiből ez az egész történet kivirágzott, azóta még nagyobbra nőtt és sok mások hálájával terebélyesedett, mert sokan tudják már Erdélyben, hogy kicsi hugaink és öcsikéink bizony csak innen, Elek nagyapótól tanulhatják meg azt, amiért székely szívünk, magyar szívünk később magunkért doboghat.

(Kolozsvár.)

FECSCKE, FECSCKE . . .

Fecske, fecske, Isten madárkája,
Itt a házunk, szállj le szépen rája.
Áll a ház is, a fészek is rajta,
Te utánad, hej mennyit sóhajta!

Fecske, fecske, légy a mi vendégünk,
Csiri, csiri, csicseregj minékünk,
Csicseregj el legszebbik nótádat:
„Szeretem én drága szép hazámat!”

Fecske, fecske, ugy-e, legjobb itthon?
A fészkedért, ugy-e, sirtál titkon?
„Sirtam, sirtam puha kis fészkemért,
De még inkább az én szép hazámért!”

MAGYAR PANTHEON

Írja Lengyel Miklós dr.

Gyöngyösi István

(1629–1704)

A XVII. század második fele válságos kora volt a magyarságnak. A török félhold még magasan ragyogott, de az elnyomott keresztény népek viharos nyugtalansága mutatta, hogy leszorító ereje meggyöngült: Európa minden tájáról összesereglett keresztény harcosok csak az alkalmas pillanatra vártak, hogy a megnyíló résen benyomuljanak és a hódító törököt visszaszorítsák. Teljes a bizonytalanság. Az előrelátó államférfiak attól félnek, hogy a magyarság csak cserét csinál: a török hódító helyét a német foglalja el. A régi nemzeti párt új küzdelemre sorakoztatja harcosait, ki van adva a népszerű jelszó: védeni kell a vallásszabadságot és vele együtt az ősi magyar alkotmányt. Megkezdődik a kuruc-labanc világ. Ebben a bizonytalanság-

ban sokat szenvednek és gyakran el is pusztulnak azok, akik jobbra-balra hajolni nem tudnak; azok maradnak meg, akik a körülményekkel megalkusznek. A vihar kitördeli a faóriásokat és megkiméli a hajlongó bokrokat.

Gyöngyösi István azok közé tartozott, akik alkalmazkodni tudtak. Születése is viharos időre esett: valószínűleg 1629-ben, Radváncon született református családból. Eperjesen és Sárospatakon tanult, majd még ifju korában Wesselényi Ferencz szolgálatába állt. Titkára és bizalmasa lett a nádornak. A Wesselényi-szövetkezés titkairól is sokat tudhatott, de a bécsi udvar nem tőle, hanem az elhunyt Wesselényi feleségétől tudta meg az összeesküvés célját és részeseit. A nyomozás folytán Gyöngyösi is fogságba jutott és csak Szelepcsényi érsek szabadította ki. A kiszabadulás ára: ősi vallásának elhagyása. Ettől kezdve az Andrássy család jogtanácsosa és bizalmasa, de fontos szerepe van a gömöri nemesség életében is. A zivataros időkben, mint alispán szolgálja megyéjét és két fontos országgyűlésen képviseli a vármegyei nemességet. Éber figyelemmel kíséri Thököly Imre diadalmos elnyomulását, megéri a kurucz király bukását, az utána következő elnyomást, sőt aggasztán korában látja még utolsó küzdelemre sorakozni a nemzetet. 1704-ben tér örök pihenőre, amikor II. Rákóczi Ferencz zászlói alatt diadalmasan nyomulnak előre, utolsó nagy mérkőzésre a kurucok.

Gyöngyösi a régi magyar ének-mondóknak volt utóda irodalmunkban. Népszerűsége páratlan volt, hatása még több mint egy évszázaddal halálá után is érezhető. Az ő népszerűségének számos oka volt. Nyelve költőibb, zengzetesebb, mint kortársaié, sőt az utána következő nemzedékek sem versenyezhetnek vele. Verselése görülőkeny, rimeinek nagy része kifogástalan. A latin költészet remekművein nevelkedett: Ovidius volt a mestere. Mindez nem magyarázza meg sikerét, csak elősegíti. Targyának köszön-

heti első sorban a nagy népszerűségét. A szenvedő, a török-német küzdelmekben vérző, kurucfabanc harcok miatt örökös bizonytalanságban élő magyarság menekül a való világ gyötrelmeitől: Gyöngyösi egy álomvilágot tár olvasója elé melynek alakjait a való világból veszi. Főúri szerelmek történetét mondja el közönségének: a tárgy érdekli az embereket, a szereplők szintén. Első nagy költeménye: A Marssal társalkodó Murányi Vénus. A történet ismeretes volt: Gyöngyösi csak átszővi mitológiai jelenetekkel és szép leírásokkal. A füleki kapitány nem tudja elfoglalni Murány várát. Meghódítja tehát a vár úrnőjének szívét és az úrnővel együtt kezébe kerül a vár is. Még két szerelmi történetet énekel meg. Az egyikben Thököly Imre és Zrínyi Ilona, másikkban Kemény János és Lónyay Anna történetét választja tárgyul. Irt vallásos költeményt és megverselt régi, ismert kalandos történeteket, de műveinek csak egy része jelent meg nyomtatásban.

Gyöngyösi éppen olyan lantosa volt a XVII. századnak, mint Tinódi a XVI.-nak. De Tinódi száraz, a történeti események hiteles előadására törekszik; művei verses krónikák és nem költői művek. Gyöngyösi költő, de költői tehetsége nem a tárgy kidolgozásában, személyeinek jellemzésében nyilatkozik meg, hanem verselésében és nyelvében. Még a XVIII. század második felében is mintaképiül szolgál annak a költői csoportnak, mely a régi magyar költők műveire támaszkodva akarja irodalmunkat feltámasztani. Sőt nyelve és verselése hatással volt a XIX. század költő-óriására, Arany Jánosra is. Ha nyelvét, hatásának egyik fontos okát meg akarjuk ismerni, elengedő az alábbi sorokat elolvasni. Zrínyi Ilona szépségét jellemzi a következő sorokban:

Egész teste hattyu; galamb engedelme;
Gerlicét követő társához szerelme.
Ahol kell, mint daru, oly szemes figyelmes,
Csendes erkölcsiben nincs negédes elme.

Ugy tetszik, az melyre lábai indulnak,
Azok helyén mindjárt virágok újulnak;
Az mikor ajaki beszédre mozdulnak,
Szép szavai között nádmézék is hullanak.

Szóláshoz készülő ajaka nyílása:
Ugy tetszik, hogy piros hajnal hasadása:
Vulám személyének helybül mozdulása:
Mint a derült napnak az égen járása.

Veréb Jankó sündisznót talál

— Eredj, fiam, Jankó, a veteményesbe, — így szólt egy szép nyári reggelen Jankónak a gazdája, — öntözd meg a veteménytáblákat.

— Igenis, szolgálatjára, — mondta Jankó, azzal fülöncsipte az öntözőkannát, nyakába vette a lábát s rohanvást rohant a veteményesbe.

Hiszzen, ez a fürgeség csak addig tartott, amíg a gazdája szemmel kísérte, mert amint a veteményesbe ért, egy-két kanna vizet szétlöcsölt a veteményesen, aztán szépen lecsücsültette a kannát s szép maga is lecsücsült egy szép kerek sárgadinyére.

— Munka után édes a nyugalom! — szavalta Jankó, s csak ült, ült, süttette magát Isten áldott napjával. Hát egyszer, amint ült, üldögélt, csak elébe gurul, — ugyan mi gurul? az ám, egy sündisznó gurult elébe.

— Ej, de nagy disznóm van! — ujjongott Jankó. — Ezt a sündisznócskát hazaviszem a gazdám fiacskájának, Gyuszikának, Gyuszika örömeiben kibujik a bőréből, a gazdám nemkülömben, s eszébe sem jut megkérdezni, hogy jól meglocsoltam-e a veteményest.

Szépen földreterítette égőpiros zsebkendőjét, a sündisznót a pálcáskájával ráhengergette, — így, la! Akkor a zsebkendő a négy sarkán összekötötte — így la! Most meg a zsebkendőt felszurta a pálcá végére — így la!

— No, most, gyerünk haza! Hej, lesz öröm a háznál!

Indult Jankó vigan füttyörészve, de alig lépett ki a kertből az országútra, észrevette, hogy egy öreg vándorlegény baktat mögötte.

— Ahá! — kacintott ravaszul Jankó — úgy tesztek, mintha észre sem vettem volna. Foga-

dok egy kalapba (már megint elvesztette valahol a kalapját, bezzeg, hogy ezt szeretett volna nyerni a huncfut!), — igen, fogadok egy kalapba, hogy a vén csibész cipőt sejt a zsebkendőmben s ne legyen Veréb Jankó, ha nem csirkássza le a pálcáról.

Tovább füttyült, füttyörészett, világért hátra nem nézett volna, a vándorlegény meg csak ment mendegélt, vigan eregette a füstöt, arca, szeme ragyogott az örömtől, hogy most milyen könnyüszerral jut elemózsiához.

— Hát csak jere, jere, — kacagott magában Veréb Jankó. — Tudom, hogy kiesik a pipa a szájadból.

— Szegény fiu, — gondolta magában a vándorlegény. — Lám, milyen vigan, gondtalan fiu

työrész. Sejtelve sinez arról, hogy egy éhes vándorlegény van a sarkában, aki ezennel ünnepelesen birtokába veszi az ő batyucskáját. — És nyult is már a keze lassan, óvatosan s lehuzta a pálcá végéről az égőpiros kendőt, égőpiros kendőben a ropogós piros cipót . . .

— Huh! Aki áldója van! — ordított a vándorlegény. — Hát ez mi? Cipó? Tűpárna? Vagy mi az ördög?

— Hihihihihii, — kacagott Veréb Jankó, — cipó, bácsi, cipó! Tessék falatozni belőle!

— Ejnye, ebadta! — bömbölt a vándorlegény — hát még kacagsz rajtam?! No megállj!

Volt eszéne Jankónak, hogy megálljon. Nagyhirtelen pálcavégre szurta a „cipőt”, azzal illa berek, nádak, erek! — sebes szélvészfént vágatott haza.

Mondjam-e, hogy volt öröm a háznál!

(Kisbaczon.)

Elek nagyapó.

A Cimbora könyvosztálya

A cserkészkönyvek új árai:

Farkas Gy.: Tábortűz üzen	á 15.— leu
Radványi K.: Horog István & Co	„ 15.— „
Sztrilich—Mócsy: Cserkész segítségnyújtás	„ 10.— „
Butykó: Törvénytárgyarázat	„ 15.— „
Scherer: Próbaidős cserkészkönyve	„ 15.— „
Sztrilich—Mócsy: Tábori munkák	„ 20.— „
Radványi K.: Napsugárleventék	„ 15.— „
Kovács D.: Ballagó-már	„ 15.— „
Scherer: Cserkészek könyve	„ 15.— „

Elek nagyapó kis krónikája

Beszámoló a téli vakációról

Azok az unokák, akik régibb idő óta olvasák a Cimborá-t, észrevehették, hogy télen van az én vakációm. Amint közeledik karácsony ünnepe, nagyanyóval felkerekedünk s Budapestig meg sem állunk. Előbb, természetesen, egy-két hónapra megszerkeszttem az ujságomat, hogy ne maradjon egyéb dolgom az üzenetnél, — ezzel aztán megkezdődik az én téli vakációm. Az idei vakáció jó hőségúra nyult, teljes négy hónapra, s akár hiszitek, akár nem, alig pihentem ez idő alatt. Egy az, hogy csaknem minden nap tele volt a lakásunk jó barátokkal és kedves ismerősökkel, na meg a pesti unokákkal, más az, hogy hétről-hétre küldte utánam a nagybacsoni posta a ti leveleiteket, amelyekre hogyan válaszoltam volna! Volt olyan hét, hogy száznál több levelet küldtek utánam. Egy nap kellett csak arra, hogy végig olvassam s aláhuzogassam azt, amire válaszolnom kellett, s két nap, amíg e levelekre válaszoltam. Emlékszem, hogy azon a két napon 16 árkus oldal üzenetet írtam, az én apró betűimmel.

De az nekem nem munka, ha a ti leveleiteket olvasom és válaszolok rájuk, oly meleg szeretet árad felém e levelekből, szóval, nem ti, hanem a nagyok gondoskodtak arról, hogy ne legyen pihenőm. Hogy-hogy nem, ma sem tudom hogyan, kisiütötték, hogy kerek ötven esztendeje irok, irogatok. Hát ez igaz: csakugyan most ötven esztendeje, udvarhelyi diák koromban jelent meg nyomtatásban az első versem, de muszáj ezért agyon ünnepelni szegény Elek nagyapót? Nem, nem, nem jubilálunk! — mondám én a jó barátoknak, mert rendszerint azzal a gondolattal jubilálják az embert: most aztán, öreg, credj a jól megérdemelt nyugalomba! Már pedig én nem akarok még pihenni s nem is pihenek, gyerekek, amíg a kezemet bírom: irok és irok halálig ti nektek, édes unokáim! Ugy vettem elejét a jubileumoknak, hogy a Petőfi-társaságban felolvastam a — jubileumokról. Legyen elég ennyi nektek: kifiguráztam a jubileumokat. A közönséget jól megkacagtattam, végezetül pedig megrikkattam azzal, hogy én majd a mennyországban fogok jubilálni, amikor Isten előtt beszámolok az én sáfarkodásomról s különösképpen arról, hogy mi munkát végeztem életem alkonyán...

Az ám, de hogy az ember valamit felolvasson, azt meg is kell írni, mégpedig nagy gondal. S elég volt egyszer felolvasnom, jöttek mindenfelől a kérések: olvassak fel itt is, ott is. Vége-hossza nem volt a felolvasásoknak meg a szabad előadásoknak. Ki sem pihentem a jubi-

leum-ellenes felolvasást, ismét asztalhoz ültettek és én teljes egy óra hosszat beszéltem a jó pestieknek az erdélyi irodalomról, arról a nagy csudáról, hogy a világháboru után egy egész sereg író, különbnél különb szólalt meg egyszerre. Egy hét sem telt belé, az írók köre kért meg, hogy beszéljek az erdélyi írókról. Beszéltem, hogyne beszéltem volna. Na, gondoltam, most már mindent elmondtam, kezdődhetik a vakáció. Hát azzal kezdődött, hogy a Gárdonyi-társaság át akarja adni nekem a diplomát a tiszteleti tagságról, de nem ingyen ám! Beszéljék nekik az erdélyi gyermekirodalomról. Lehet-e azt megtagadni? Persze, hogy beszéltem. Még mindig nincs vége. Bekopogtat hozzám egy fiatal és igen jeles székely költő (Agyagfalvi Hegyi István), hogy mutassam be őt a magyarországi és erdélyi közönségnek a rádióon keresztül.

— Hogyne! Hogyne!

Még mindig nincs vége. Jön egy szép székely asszony, szintén jeles költő (Baloghné Molnár Mária), s mondja, hogy április 5-én a zeneakadémiában szavalják és dalolják az ő verseit s tartanak róla bevezető előadást.

— Hogyne! Hogyne! — mondom. Az az, hogy nem tehetem, dragám, mert most jut eszembe, hogy nekem április 2-án Marosvásárhelyen, 3-án Nyárádszeredában kell mesélnem.

— Jaj, Istenem, mint csináljak, szomorodott el a szép asszony. Pedig én már sokaknak elmondtam, hogy nagyapó mutat be, sőt . . . sőt . . . ki is nyomtattam a plakátot.

— Nem baj, kedves hugom, mondám én. Megírom a bemutatót, a közönség utolsó pillanatig azt hiszi, hogy én nyitom meg az előadást és . . . és akkor az én írásomat felolvassa Bodor Aladár

Igy is lett. A terem megtelt s az öl magam Bodor Aladár, (egyike a legjelesebb költőknek) felolvasta az én bemutatóm.

No, de most már haza! Az ám, haza. Teljes két hétig utaztunk hazáig. Kiszállás Szatmáron, Váradon, Belsősváron, Marosvásárhelyen, Csikszereclőben. Hosszu volna elmondanom az utazás történetét. Elég az, hogy a kolozsvári székelyek alaposan megtreftáltak: meghívtak vacsorára s a vacsorából — jubileum lett. De milyen jubileum. Nyom sem volt ebben a szokásos jubileumi beszédeknek. Volt ének, felolvasás (kettő is) közbe-közbe mindenféle góbészkodás, egy-két ünnepi beszéd is, de olyanok, hogy akik hallgatták, szemük könybe borult — szóval, szívből fakadt. Hát az ilyen jubileumot el lehet birni!

BCU Cluj Central University Library Cluj

Igen, a mesedélután elmaradt, de hoztam emlékül egy képet a Többsincs királyfi decemberi előadásáról: ihol, itt közlöm. Gyönyörköd-jetek benne.

Vásárheyen nagy szeretettel és azzal a hírrel fogadtak, hogy a mesemondás elmaradott is. Nyáradszeredában is, mert véletlenül ezen a héten vizsgálta a kollegiumot Makkai püspök bácsi, s a diákok, akik szintén szerepeltek volna, nem készülhettek a vizsgálat miatt. Nem baj! A mi késik, nem mulik. En négy hónap alatt voltaképpen itt pihentem két napot Keleti Péterék vendégszerető házában, s itt ismerkedtem meg személy szerint is az erdélyi reformátusok fiatal püspökével, akiben a pap és a költő fenséges harmóniában egyesül. Ez az ismerkedés mindkettőnknek ünnepe volt, a mesedélután pedig majd megiesz máskor, ha Isten is úgy akarja. A két heti utazás utolsó két napját Csikszeredának szenteltük. Ott lakik az én édes Jucika unokám, akinek a gólya hugoskát hozott a télen. Nemcsak nagyszülei, de keresztszülei is lettünk a kicsi Zsuzsikának, aki épp olyan szép, mint Jucika, s aki éppen 12-ik unokánk.

A 12-ik unoka!

Ó de szépen fejeződött be az én téli vakációm!

(Kisbácson.)

VERSESREJTVÉNY.

Beküldték: Székely Pistike és Katóka.

Első tagom szárnyas állat,

Kis csibéket ő nevel.

Másik tagom kék vagy barna,

Ábrándozó, néha csalfa.

Míg a kettő együtt véve

Néha bizony megkínoz:

Kis cipőben nagy sétánál

Bosszuságot, kint okoz.

A kölcsönadott kopek

(Orosz mese.)

Elmondja: *Vajda István.*

Tobolszk városában élt egyszer egy gazdag kereskedő, aki messze földön híres volt a fukarságáról. Ez a kereskedő egy szép napon elindult sétálni, s ahogy ment, mendegélt, öreg koldust látott ülni az utszélen. A koldus rimánkodva kéregetett:

— Adjatok, adjatok, szegény nyomorultnak!

De a gazdag Markó (így hívták a kereskedőt) rá sem nézett, elhaladt mellette. Egy szegény parasztember ment mögötte, aki megkönyörült a kolduson és egy kopekot dobott a kalapjába. Erre már a gazdag zsugori is elszégyelte magát, visszafordult és odament a paraszthoz:

— Hallod-é, — mondta, — adj kölcsön egy kopeket! Magam is adnék alamizsnát ennek a koldusnak, de nincs aprópénzem.

A paraszt odaadta a kopeket, aztán megkérdezte:

— Mikor jöhetek el a kopekért?

— Jöjj el holnap.

Azzal elváltak.

Másnap aztán elment a paraszt Markóhoz, a kölcsönadott kopekért.

— Itthon van-é a gazdag Markó? — kérdezte.

— Itt vagyok. Mi járatban vagy?

— Hát a kopek miatt bátorkodnék... mondta a paraszt.

— Ejnye! Bizony, bizony! De most sincs aprópénzem. Talán gyere máskor.

A paraszt elköszönt.

— Hát majd eljövök holnap, — gondolta.

Éve másnap valami dolga akadtt és csak harmadnap köszöntött be Markóhoz. Ám az megint csak ötölt-hatolt.

— Ma sincs aprópénzem, igazán nincs. De ha egy százast fel tudsz váltani, szívesen megadom... Nincs?... Hát gyere el tán vagy két hét múlva...

Eltelet a két hét. A paraszt megint csak beállított.

Amikor belépett az udvarra, Markó meglátta az ablakon keresztül. Odaszólt a feleségének:

— Hallod-e, asszony, már megint itt van az a paraszt! De én kifogok rajta. Hamarosan levetkőzöm, odafékszem az asztalra a szentkép alá. Takarj be gyorsan egy lepedővel, s ülj a lábamhoz. Sirj, jajgass, mintha halottat siratnál. Oszti, ha bejön ez a paraszt és kéri az adósságot, mond neki, hogy meghóttam.

Ugy tett, ahogy mondta. Levetkőzött, végig nyújtózott az asztalon, a felesége betakarta lepedővel és szívszaggatóan jajgatott. Amikor pedig a paraszt belépett, megkérdezte:

— Hát te mit akarsz, jó ember?

— Az adósság miatt jöttem, instálom...

— Jaj, jaj, — zokogott az asszony. — Az én jó uram, a gazdag Markó, hosszú életet kíván neked, de ő bizony meghótt az éjszaka...

— Az örök világosság fényeskedjék neki! — sajnálkozott a paraszt. — Hát ha már így van, legalább én tegyek neki egy utolsó szolgálatot a kopek helyett. Hadd mossam meg bűnös testét...

Azzal felkapott egy vasfazekat a tüzhelyről és zsupsz! végigöntötte Markót a forró vízzel. Ezt már nehezen bírta ki a halott. Ahogy a forró víz végigömlött a testén, elhuzta a száját és összerándult.

— Rugdalózz, csak, rugdalózz! — gondolta a paraszt, — de előbb add meg a kopekomat!

Aztán megmosta a halottat és szépen felravatalozta, ahogy illik. Amikor ez is megvolt, odaszólt az asszonynak:

— Most pedig, jó asszony, eredj, végy koporsót és gondoskodj a temetésről. Én addig virrasztok szegény Markó mellett és imádkozom érte.

Koporsóba tették hát Markót és felravatalozták a templomban. Ekorra már lassan beesteledett.

Ott állt a ravatal a sötét templom hajójában, a paraszt meg virrasztott mellette. Egyszer csak nagy csörömpöléssel tört össze a templom egyik ablaka és három rabló mászott be rajta. A paraszt megijedt, elbujt az oltár mögé, a rablók pedig nekiesetek a sok arany és ezüst kehelynek, arany- szöttek oltárterítőnek és rakásra hordták a templom közepén. Osztzkodni kezdtek. Már mindent felosztottak maguk között, csak egy aranyból való

* Ez az orosz mese azért is érdekes, mert rokon vele a TOTOSI EMBER POLTURÁJA című székely mese.

kard volt még hátra. Ezen aztán összevesztek, mert mindegyik magának akarta. Ahogy ott veszekednek, egyszerre clóugrott a paraszt és elkiáltotta magát:

— Ugyan mit osztokdítok? Azé legyen a kard, aki leüti vele a halott fejét!

Erre aztán Markó is elfelejtette halotti mivoltát! Egy-kettő kiugrott a koporsóból. A rablóhalálra rémültek a feltámadt halott láttán, eldobták rablott kincseiket és hanyatt-homlok szaladtak a templomból. Az egyik még egy zsák aranyat is ott telejtett.

— Így van jól! — mondta a paraszt. — Gyere, Markó, osztokdjunk a zsák aranyon.

Meg is osztokdjodtak becsülettel.

— Hát mi lesz a kopekossal? — kérdezte a végén a paraszt.

— Nézd csak, — mondta Markó, — most igazán nem adhatom meg a kopekodat. Láthatod, hogy nincs aprópénzem.

És vigan csörgette zsebében az aranyakat.

Bizony, a paraszt sohasem kapta vissza a pénzét.

(Szatmár.)

Csipkerózsa

Irta Vadnay Dezső

A háborgó tenger szirtes partján volt egy kőszikla. Ebben a kősziklában akkora nagy üreg támadt, hogy egy ember bátran elférhetett benne. Itt lakott egy szegény asszony meg a fiaeskája, akit Árvának nevezett. Azért nevezte Árvának, mert a kis fiucska sohasem ismerte az apját, csak az öreg anyó meséjéből hallott néha valamit róla. S alig volt a kis fiucska három-négy éves, amikor az édesanyja is meghalt. Egyedül maradt, gondozatlanul.

Amikor már nagyocska fiu lett, kapta-fogta magát és elindult világgá szerencsét próbálni, mint ahogy a mesében hallotta régen az anyjától. Rongyos volt szegény, kócos a haja, lyukas a bocskora s a nyakában csüngő tarisznyában egy falaika kenyér sem volt. Hát ahogy megy, mendegél, botorkál kőszikláról-kősziklára, egyszer csak egy nagy kerek völgyet lát, a kerek völgyben szép házakat, emeletes palotákat, melyekben sűrögtek-forogtak az emberek, nagy, fehér szakállu, apró, fekete szemü kis törpék. Gondolta magában Árva: egy élete, egy halála, bizony bemegy a városba szétnézni, mi lehet ott? Hát ahogy leér a völgybe, akkor látja csak, hogy óriási kőfállal van körülvéve a város, melyen se ki, se be nem lehet menni. Egy darab ideig tanácstalanul töprengett a város határában, de aztán gondolta magában, hogy a kőfalon kapunak is kell lenni, különben hogy tudja meglátogatni egyik király a másikat? Hát, amint került, fordult Árva, egyszer csak megpillant egy

óriás nyilást a falon, szépen kifaragva, kockakövel kirakva. Ez volt az ország kapuja.

A szegény fiu megállott a kapu előtt, megtörölte sáros bocskorát, kalapját megigazitotta és megnyomkodta a kapukilincset. Ebben a pillanatban eléje pattant egy vas sisakos oroslán, harag a szemében, fegyver a kezében és elordítja magát:

Láncos lobogóját
Kócos nagy fejednek,
Ne merj lépni többet,
Mert rögtön lenyellek!

Ezzel kitérte reneteg száját, hogy lenyelje a fiut. Árvának elállt szemé-szája erre a nem várt barátságos biztatásra. Most vette észre csak, hogy mi nagy bajba került. Azonban jó ötlete támadt. Azt mondta az oroslánnak:

Bátor vagy te, jó vitézem,
Erős is vagy, azt is érzem,
Ne csak bátor, hogy jó is légy:
Asszonyodnak kedvére tégy!
S hogy e földön sokáig élj:
Nap-nap után mákot egyél!

Az oroslán hiuságának ez roppant hízelt. Nosza, hozatott magának egy zsák mákot, mit az utolsó szemig mohón felhabzsolt. Ugy jól lakott, mint a duda. Nemsokára nagyokat ási-tott. Szemheje lcragadt. Álmos lett a máktól s lehempergett a földre, nagyokat hortyogva. Ek-

kor Arva hozzáfogott a nagy munkához. Felvette az oroszlán kardját a földről, össze szabta-vágta. Most már bátran bemehetett a városba, nem állta senki az útját.

Benn a városban híréz hallotta Arva, hogy van a királynak egy elátkozott leánya, gyönyörű teremtés, akiről évek óta nem tud semmit a király. Ha akad valaki, aki elő tudja teremteni a lányt ég alól, föld alól, poklok fenekéről, annak fele királyságát és egyetlen leányát adja jutalmul. Arva rögtön bement a palotába és kérte, hogy vezessék azonnal a király elébe. Fényes ruhába öltözött vitézek teljesítették kérését. Ahogy belépett a fogadó terembe, meghajolt és illedelmesen köszönt a királynak. Elmondta szópóra szóval, hogy mi járásban van. A király jó-ságos, szelid arca szigorú ráncokat öltött magára. Haragosan szólt:

Hallatlan merészség, miket beszélsz össze!
Vigyétek el, szolgálak, rögtön megkötözve!
De mégsem! Büntetést másat szabok rája...
Látod azt az erdőt? — szólt szegény Árvára —
Holnap, jókor reggel, ha majd kitekintek,
Levágva, felrakva találjam ott mindet!
Ha a fát levágod, ahogy parancsoltam,
Fele királyságom a tiéd lesz nyomban.
Jutalmat is osztok, hogyha megérdemled,
De ha nem, meglássad, karóban a fejed.

Igy szólt a király a szegény fiuhoz, aki azt sem tudta, melyik lábán áll, amikor a király parancsát meghallotta. Hisz ördögnek is nehéz feladat lett volna egyszerre. Szomorúan, lehor-gasztott fejjel támolygott ki a királyi terem-ből. A szolgálak elkészítették az utravalóját, ken-nyeret, szalonnát tettek a tarisznyájába, meg egy vadonat új fejszét és fűrész.

Amikor kiért az erdőbe Arva, leült egy nagy terebélyes fa alá és búslakodva temette két markába az arcát. Hej, gondolta magában, holnap már a halál fia lesz, nem süt reá többé a nap, nem nyílnak neki többet az erdei virá-gok. Hát amint így búslakodik magában, egy-szer csak megzörren mögötte egy vadrózsabokor, a rózsabokron egy gyönyörű szál virág. A zö-rejre hátranézett Arva s megpillantotta a szál vi-rágot, mely nagyon megtetszett neki. Le akarta szakítani, s amint hozzáért a kezével, hát, uram-fia, hallgassatok csodát, szép zenélő hangon meg-szólt a rózsza:

Ingó-ringó bokorágon
Szabadítóm régen várom.
Laktam én is palotában,
Selyemből volt nyugóágyam.
Cifra szőrű kis paripán
Lovagoltam nap-nap után.
Zöld erdőnek legmélyében
Vén boszorkány állt elébem
(Volt neki egy vak rút lánya)
Két szememet mind kívájtja,
S odaadta vak lányának,
Engem sötét kútba hánytak.
Vén boszorkány megátkozott:
Testem hajtson rózsabokrot,
Leány megint úgy lehessek,
Ha valaki belém szeret,
S tiz körmével ás ki tőből,
S vér folyik a tiz körméből...
Arva, szíved hogyha szeret,
Csipkerózsa tiéd lehet.

Arva oda volt a nagy csodálkozástól. Ugy meglepődött, hogy szóhoz sem bírt jutni. A rózsza elhallgatott és nem mozdult többet. Arva nem tudta magának megmagyarázni, de érezte, hogy sorsa új fordulatot nyert. Letérdelt a bokor mellé, felgyűrte inge ujját és hozzálátott a nagy munkához. Egész éjjel vágta, kaparta a földet, de bizony még mélyen benn volt a gyökér a földben. Az izzadság csak úgy gyöngyözött Arva homlokán, de mégsem volt munkájának semmi eredménye. Csüggedten hagyta abba, majd megint belekezdett, de mind hasztalan. Egyszer éppen, amikor a kakas hármat kukorékkolt, uj-jongó felkiáltás hagyta el ajkát. Elérte a leg-vékonyabb gyökeret, mely olyan vékony volt mint a hajszál és tiszta aranyból való. Ekkor aztán megfogta szépen a gyökeret és kihuzta a földből. Hát teremő Isten, ebben a pillanatban olyan gyönyörűséges leány állt előtte, mint egy igazi tündér. Arva meglepetten nézett a leányra, aki nyakába borult és hálásan mondott köszö-netet élete megmentőjének:

Én életemért
Légy áldott, Arva.
Öröm fog szállni
Király apánkra.
Elveszettnek hitt
Nagyon régen már.
Tettedért, meglásd,
Dús jutalom vár.
Lesz majd nagy öröm,

Lesz tánc és zene,
Te leszel, Árva,
Szivem jobb fele.

A szegény fiu örült is, meg nem is. Félt a király haragjától, hogy karóba huzatja a fejét, amiért nem teljesítette parancsát. Ha reggel kitekint a király az ablakon és ott találja az erdőt, akkor neki vége. Nem fog többet rásütni a napsugár, sem a csillagos ég nem fog többet ragyogni felette. Pedig szerette az életet, mint az édes anyja meséjét.

Busan horgasztotta le a fejét. Szomoruan nézett Csipkerózsára, aki észrevette Árva nagy bánatát és megkérdezte tőle, hogy mi bántja lelkét? Árva elmondott mindent. Elmondta: hogyan került a barlangból király atyja országába és hogy vállalkozott az ő megmentésére és haragjában mit parancsolt neki a király.

Csipkerózsza elnevette magát.

Sohse busulj, szép vitézem,
Minden úgy lesz éppen.
Fa levágva, összerakva,
Atyámnak, ha megpillantja,
Eláll szeme-szája.

Ugy is történt minden. Reggel jókor, amikor kitekintett a király az ablakon, nem akart hinni a szemének. Menten megparancsolta udvarmeste-

rének, hogy balzsamoztassa be a szemét, mert úgy érzi, hogy hályog van rajta, nem lát jól. Az udvarmester hiába mondogatta, hogy nincsen hályog a szemén, éppen oly jól lát most is, mint azelőtt, a király csak nem tágitott. Amikor az udvari doktor bebalzsamozta szemét, megint kinézett az ablakon. Akkor is ott látta a sok fát felvágva, összerakva. Az erdőnek nyoma sem volt. Ekkor megparancsolta, hogy hozzák nyomban eléje Árvát. De Árva nem egyedül jött, hanem a király tulajdon leányával, Csipkerózsával. A szegény fiu nem volt már olyan rongyos, kócos, hanem szépen felöltözve, aranyos ruhában; ezüst sisak a fején, arany csizma a lábán, gyémánt sarkantyú csizmája sarkán és Csipkerózska a karján.

Most csodálkozott még igazán a király. Meg is kérdezte udvarmesterétől, hogy jól látnak a szemei valóban? Azután odament a fiatal párhoz és megérintette őket, hogy érzik-e ujjai? Hát persze, hogy érezték. Ekkor Csipkerózska a király nyakába borult és sirva mondta el a vele történeteket. Elmondta azt is, hogyan mentette meg őt Árva a boszorkány átka alól.

A király szavának állt. A koronát nagy ünnepségek közt Árva fejére tétette, akit a nép úgy szeretett, hogy amikor meghalt, sírjára mindig nyíló csipkerózsát ültetett.

(Budapest.)

A farkas és a teknősbéka

— Indo-Kínai mese. —

Magyarba átültette: CSATKAI JÓZSEF.

A teknősbéka mély gödörbe esett. Így jár ahová lép. Ha két lába van valakinek, akkor is vigyázni kell, de mennyivel jobban kellene vigyázni annak, aki négy lábon jár! Akárhogy is van a dolog, a mi teknősiünk szörnyen unatkozott a gödörben. Ha legalább egy létra volna benne, hogy ki lehetne rajta sétálni!

Szerencsére, nem volt buta ökelme, ha ez egyszer meg is járta. Valaki odafent elhaladt a gödör mellett.

— Ki jár itt? Hé, ki az?

— Én vagyok, a farkas. Na. Jó napot adjon Isten! Mit csinál, kend abban a gödörben?

— Mi egyebet csinálnék, mint afféle kelles-mes menedék házat.

— Mi a csudát?! Miről jó az a menedékház?

— Hát a katasztrófa ellen.

— Miféle katasztrófa ellen?

— Dehát, kedvesem, honnan jön maga?

Hiszen tudhatná, hogy ma este leszakad az ég?

— Miket beszél, kend?!

— Mindenki tudja már, hogy este leszakad az ég, s azok a szerencsétlenek, akik jól el nem rejtőznek, póruljárnak. Ugy szétkeni őket ez az észszakadás, mint a köleskását.

— Nem tréfál kend?

— Ha tréfának veszi, én nem bánom. Jó estét! Én kényelmesen elférek itt ebben a gödörben magam. Segíteni akartam magán is, de maga kigunyol engem . . . Jó, jó, én nem bánom, én jót akartam. Jó estét!

Ezzel a teknősbéka vidáman füttyörészni kezdett. Ámde a farkas nemsokára odajött a gödörhöz és mentegetőzni kezdett:

— Bocsásson meg, de én nem tudtam erről a veszedelemről . . .

A teknős nem felelt, csak füttyölt tovább. A farkas leugrott hozzá a mélybe és tovább kérlelte:

— Remélem, nem haragszik, amiért egy kis séveletlen voltam az imént. Legyen szives, ne füttyöljön folyton. Ugyan, hagyja már azt az órska nótát, a könyököm nő ki! És mégse hallgat? Ne idegesítsen kend, ne feledje, hogy erősebb vagyok! Hallja, ne boszantson a hamis füttyölésével, azt az ördögös, hét árbócos kutyafáját! Vigyázzon, mert kihajítom a menedékházából! . . .

De a teknősbéka csak füttyült rendületlenül tovább, erre a farkas végkép kijött a sodrából, megfogta ökelmét és messzire kidobta a gödörből.

Magára maradván, csakhamar ráeszmélt a teknősbéka ravaszságára. Ez azonban már megszerte ballagott kacagva, amikor a farkas eszeveszetten üvölni kezdett. Még most is ott üvölt a gödörben, ha meg nem halt azóta.

(Szombathely.)

S Z É P L E V É L

Szeretett, édes Nagyapókám!

Én mint a Cimbora hű olvasója nem állhatom meg, hogy betek elteltével ismét újra meg újra ne keressem fel Nagyapót rövid soraimmal. Azt a forró szeretetet, melyet Nagyapó iránt érzek, szivemből egyre feltámadni érzem, hogy ott a csiki hegyek aljában megöleljem szeretett nagyapómat és megcsókoljam riárettünk dolgozó, fáradt kezét.

Vágyódásom mindig arra ösztönöz, hogy irjak, mert legkedvesebb szórakozásom, élvezetem az, hogy irjak Nagyapónak legfőképpen, de azon-

kivül írok folytonosan mindent, ami mind arra vezet, hogy bár hat elemít végeztem, észrevétlenül haladok, fejlődök a tudás ösvényén. A másik legnagyobb szórakozásom, hogy minden időm felhasználva szüntelen olvasok, legyen az gyermek ujság, ifjúsági lap, politikai lap, tudományos vagy szórakoztató könyv, ami csak kezembe kerül. Érzem, hogy ebből is nagy tudást, hasznot meritek: különösen a Cimbora volt s ma is az a legkedvesebb olvasmányom, amely állandóan megáll melletttem. Én érzem, hogy a Cimbora volt az, mely a mai fejlődésemet elérni engedé nekem. Legnagyobb örömöm, ha írok és olvasok. Nem csoda tehát, hogy kimondhatatlan és igaz hálával, forró szeretettel áldozok szeretett édes Nagyapómnak mindazért a sok jóért, melyben eddig részeltetett, a Cimbora előbb kedvezményes áron, majd ingyenes, tiszteletpéldányban való küldésével a kiadóhivatal által

Olvastam nagy örömmel a jan. 10. üzenetet. Erre válaszolom, hogy a nyári beszámoló pályázatra beküldött pályaművemét három forrásból merítettem: 1. Olvasásból. 2. Tapasztalásból. 3. Gondolataimból. Mindemellett megmaradok szerénységemben s látva-látom, hogy még mennyi tudást nélkülöz tudomány-szomjas lelkem. Keresem kutatom az alkalmat, hogy az utolsó pillanatban mikor és hogyan tudjam pótolni veszteségemet melyet a gimnáziumban való nem tanulásom idézett elő: lesz-e még alkalom, amikor egy régi vágyam teljesül, ott ülök a gimnázium padjaiban ahol a tudomány előcsarnoka megnyílik előttem? Soha, soha, hangzik a válasz, s csak a szivem forró szeretetével, gazdag lelkemmel nézek a jövőndő elébe. Hogy ennyire eljutottam, fogadja édes Nagyapókám, köszönetemet és forró szeretettel csókolom meg azt az áldó jó kezét! Mulnak a napok és én újra írok, mert meg akarom mutatni, hogy habár kinőttem a Cimbora-ból, szeretettel maradok Nagyapó hűsége, édes unokája:

(Szinérváralja.)

Szilvássy Károly.

OLVASÓINKHOZ!

Súlyos kéréssel érkezik ezuttal hozzátok kedvenc lapotok, a Cimbora. Magunk fájlaljuk a legjobban, hogy most kivételesen hosszabb ideig nélkülözőnötök kellett a lapot, de nyomdai okokból kénytelenek voltunk ezt a kényszerű szünetet tartani.

De most már minden rendben van s ígérjük, hogy ezentul mindnyájatok örömeire minden tíz napban pontosan bekopogtatunk hozzátok.

Elek nagyapó üzeni.

A levél írás igen fontos szabálya: hol, melyik évben melyik hónap hányadik napján kelt a levél!

Kiss Pál, Nagyvárad. Budapestről küldött levelezőlapom visszajött, mert hiányosan címeztem fel. Lám, lám, nagyapó is megfélekedett a levélírás egyik fontos szabályáról: nem irtam oda, hogy melyik utcában lakol, s hányadik szám alatt, amiből láthatod, hogy nagyapó sem tökéletes ember. Most éppen borítékba tettem a levelezőlapot, úgy küldtem el. Remélem, meg is kaptad. A nyert könyvet ismételtelen megreklamáltam a kiadóba csinál. — Szili György, Arad. Koleszvár felé jöttünk haza, emiatt nem tehetünk eleget édesanyád meghívásának. Remélem, megkapta leveletem. — Beretzky Eva, Szekszárd. Még nem ismered a nagy betűket, de kis betűvel is kedves levelet írtál. Örvendek, hogy az angyal karácsonykor a Magyar Mese- és Mondavilágot vitte meg neked és hogy nagyon szereted a meséket. Várom a további leveleidet s remélem, nemsokára nagy betűs levelet fogsz írni. — Gruszynski Alice, Topliceza. A kiadóbácsi pótolja a 6., 7. és 8. számot. — Benkő Pista és Pali Szászrégen. Névrejtvényetek sorra kerül. — Papp Imre, Károly és Laci, Szatmárnémeti. Bizony, rég nem irtatok, de ha nem irtatok is, örömmel látom leveleitektől, hogy nem felejtetek el sem engem, sem a Címborát, mert szerintetek, minket elfelejteni nem is lehet. Örvendek, hogy a vizsga jól sikerült és hogy a kis Lackó is már iskolába jár és boldog, hogy most már ő is olvashatja a Címborát. Szeretettel várom további leveleiteket. — Uglesity Olga, Pécska. Az 5. számot csak később küldheti meg a kiadóbácsi, miután a nyomda tévedésből néhány száz példánnyal kevesebbet nyomott ebből a számból. A verseid figyelemreméltó szárnypróbálkozások, de, természetesen, még nem ítik meg a Cimbora magas mértékét. — Derzsi Sándorka, Medgyes. Azért, hogy édesanyád bizonyos okok miatt bizonytalan időre lerendelte a Címborát, én szeretettel látlak unokáim seregében, amint hogy minden jó gyermek, akár olvasója a Címborának, akár nem: Elek nagyapó unokája. A rejtvényed jó, de annyira ravasz, hogy nem igen tudnák megfejteni, tehát nem közlöm. — Radó Klára, Marosvásárhely. Akárhol nyaralsz, otthon vagy egyedül, beszámolhatsz a nyári vakációról, mert mindenütt lehet találni érdekeset, tanulságosat, csak, amint szokták mondani, nyitott szemmel kell járni a világba, s jól megfigyelni mindent. A névrejtvényed sorra kerül. — Weinberger Duci, Gyergyóalfalu. Tökmag öfelsége című könyv nincs, csak Tökmag öfelsége huzza ki Elek nagyapó kalapjából a neveket. Írtam a kiadóbácsinak, hogy küldje meg neked a nyert könyvet újra, mert bizonyos vagyok abban, hogy annak idején elküldte, de a postán elkallódott. Örvendek, hogy ismét egészséges vagy, s ezután ismét szorgalmasan írsz. — Schwartz Pál. Azt kérde: hová

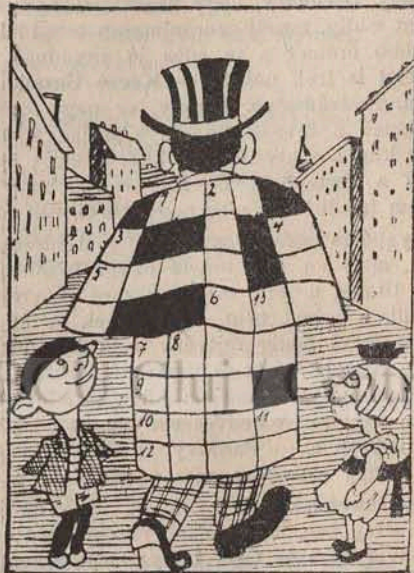
lett Öcsike? En meg azt kérde: tőled: hová lett a helyiség, ahol irtad a levelet? Öcsike Budapesten van és tanul szorgalmasan, s emiatt ritkábban termeli a nadselű gondolatokat, de ne busulj, nem hallgatott el végképpen meg-megszólal ő ezután is. — Imberty Gabriella, Dés. Van neked egy négy éves, Jancsika nevű öcséd, aki majd társa lesz Öcsikének, mert ő is termeli a nadselű gondolatokat. Hát csak termelje, te meg közöld velem. A számrejtvényed sorra kerül. — Dehitzky Mihály, Marosvásárhely. Örvendek, hogy üzenetem enyhítette bánatodat. Mint eddig, tanulj szorgalmasan ezután is, szeredd mennél több örömet a te édes jó anyádnak. Időnkint majd levelet is írok neked. — Kacsó Gacsika, Feruska és Tusika, Nyárádselye. Bizony, az nagy öröm, mikor beköszöntenek a tavaszi napok, s szaladgálhattok, lapdázhattok kint a szabadban. Nekem is nagy öröm, hogy sétálhattok a kertemben, de még az is, hogy laplázás közben sem feledkeztek meg nagyapóról. Azt mondjátok, hogy nagyapó is tanító ugy-e, mint a ti édesapátok? Eltaláltatok, mert én sem teszek egyebet, mint tanítalak szüntelen titeket a jóra, meg a szépre. Névrejtvényetek sorra kerül, a másik nem, mert ennek az én nevem a megtejtése, ezzel pedig rejtvény nélkül is eleget talál köztök. — Huszár Mária és Erzsébet, Abafája. Az egyik rejtvény sorra kerül, s remélem, következő leveletek hosszabb lesz, mint ez. A kedves nagymama kezét csokoljátok meg helyettem. — Pardavy Tibor, Nagyvárad. Édesapád, a te nagy örömdre, újra megrendelte a Címborát. Én is igen örvendek, hogy újra itt vagy az én kedves unokáim seregében. Szeretettel várom további leveleidet. — Dávid Elza és Gizi, Lónyatelep. Örvendek, hogy levelezei Tiboldy Ilussal. Vajha mennél többen követnék az egymással való levelezés példáját, mert a levelezés útján sok belső barátság szövődne, aminek az életben nagy hasznát vehetné. Ha még nem jelent meg rejtvényetek, ez azt jelenti, hogy nem került rájuk sor, s bizony, türelemmel kell várnotok, mert állandóan rengeteg rejtvény van a nagyapó asztalának a fiókjaiban. — Maléfer Pál, Eperjes. Nagy sajnálattal látom édesanyád leveléből, hogy beteg vagy, de remélem, mire ezt az üzenetet olvasod, már meggyógyultál, s újra megkezdheted a levelezést. A te édes jó anyádnak csókol meg a kezét helyettem. — Csák Géza, Feled, Szlovenszók. Kívánságod szerint levélben közöltem veled az újra rajzolandó képnek a méretét. — Márton József, Orsova. A verselésben még teljesen gyakorlatlan vagy, de ha legtökéletesebb volnál is a verselésben, akkor sem közölném, mert gyermek nem követhet el akkora bünt, hogy az Isten árvassággal büntesse. — Fischer Andor, Székelyudvarhely. Regóta betegeskedel, amiatt nem irtál oly sokáig. Szívvel kívánom, hogy ez az üzenet jó egészségben találjon. A kiadóbácsi pótolja a 4. számot, az ötödiket majd a nyáron fogja pótolni, amikor ebből a számból újra nyolc-nak néhány száz példányt.

FEJTŐRŐ.

A sorsolásban való részvételeire egy rejtvény megfejtése is jogosít!
A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő 60. nap végén közlöm!
A megfejtések beküldésének határideje a 66. nap 10-ik napja.

KERESZTREJTVÉNY.

Egy újfajta rejtvényt mutatunk itt be nektek, amit bizonyosan hamarosan meg fogtok kedvelni: a keresztrejtvényt. A nevét onnan nyerte, hogy az egyes kockáiba beleírandó betűk keresztben és hosszában olvashatók.

Az ilyen rejtvényt „kulccsal” oldunk meg, melyet alább közlünk; ennek alapján kell a rejtvényt megfejteni. Amint látjátok, a rajzon fekete és fehér kockák vannak. A fekete kockák nem játszanak különösebb szerepet, míg a fehér kockák mindegyikébe, úgy kell az egyes betűket beírni, hogy egy kockába egy betű essék. (Tehát az „sz” betű pl. két kockába kerül!) A kulcs szerint beírandó szavak az egyes számoknál kezdődnek, még pedig olyképen, hogy az 1, 5, 6, 7, 9, 10 és 12 számtól kezdődőleg a szavak vízszintesen, a 2, 3, 4, 7, 8 és 15. számtól kezdődők függőlegesen írandók be.

A fenti rejtvény kulcs a következő:

Vízszintes sorok:

1. Itt sétál a bácsi. (4 betű.)
5. Kofa teszi. (4 betű.)

6. Ezt hordjuk a ruha alatt. (5 betű.)
7. Így hívják a kis fiút. (4 betű.)
9. Minden kocsin van. (5 betű.)
10. A citromnál is savanyubb. (4 betű.)
12. Madár. (4 betű.)

Függőleges sorok:

2. Ez van a bácsi fején. (8 betű.)
3. Van földszintes, van emeletes. (5 betű.)
4. Amit felakasztanak, az ... (3 betű.)
7. Minden folyó valahol ... (4 betű.)
8. Más szóval kacsá. (4 betű.)
11. Fordítva széles uccát jelent. (2 betű.)
15. Ez lesz a kislányból, ha megnő. (2 betű.)

Hát most fogjunk hozzá: Az egyes számú vízszintes szóról, azt mondja a kulcs: „Itt sétál a bácsi.” Vajjon hol? — gondolkozzatok rajta! Hamar meg lesz rá a felelet: az uccán. U-e-c-a, négy betűs szó, és mint a rajzon láthatjátok, nekünk is 4 betűre van szükségünk. Tehát ezt eltaláltuk. Irjátok be az 1. számmal jelzett kockától kezdődőleg vízszintesen: u-e-c-a. Evvel még sokra nem mentünk, de azt már látjuk, hogy a 5. számmal kezdődő függőleges irányban haladó szónak „c” betűvel kell kezdődni. Megnézzük tehát, mit mond a kulcs a 5. sz. függőlegesről: „Ez van a bácsi fején!” — Nézzétek meg jól, rá fogtok jönni, hogy a bácsi fején egy ci... No, de tovább nem is mondom már nektek, mert megértettétek ugy-e, a megfejtés módját? Már pedig ha ti akarjátok megfejteni, miért vegyem el előletek a lehetőségét!

Tessék megpróbálni! Eleinte nem lesz könnyű feladat, de a gyakorlat hamar megtanít benneteket és sok örömetök lesz benne: mert a rejtvénynek ez a fajtája sok mindenre megtanít majd benneteket.

A megfejtéseket, ugyanugy, mint a többiét, Elek nagyapóhoz kell beküldeni.

SZERKESZTŐSÉG: Bațanii-Mici (Kisbaczon) u. p. Bațanii-Marc (Nagybaczon), júd. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendők a „Cimbora” részére szánt kéziratok, az Elek nagyapóhoz írott levelek és rejtvélymegfejtések.

KIADÓHIVATAL: Satu-Mare (Szatmár), Strada Mircea cel Mare 3. A kiadóhivatalhoz küldendők a „Cimbora” előfizetési bejelentései és díjai.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.